

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός Γνωμοδότησης 125/2020
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(ΤΜΗΜΑ Β')**

Συνεδρίαση της 14^{ης} Ιουλίου 2020

Σύνθεση:

Προεδρεύων: Θεόδωρος Ψυχογιός, ως αρχαιότερος Νομικός Σύμβουλος του Κράτους στο πιο πάνω Τμήμα, κωλυομένου του Προέδρου του Τμήματος Στέφανου Δέτση, Αντιπροέδρου Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Δημήτριος Χανής, Κωνσταντίνος Κατσούλας, Αλέξανδρος Ροϊλός, Αδαμαντία Καπετανάκη, Χριστίνα Διβάνη, Πέτρος Κωνσταντινόπουλος, Παναγιώτα - Ελευθερία Δασκαλέα -Ασημακοπούλου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής: Κωνσταντίνος Κυριόπουλος, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός ερωτήματος: Το υπ'αριθμ.πρωτ. 71782/408/5.7.2019 έγγραφο του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης (ήδη Ανάπτυξης και Επενδύσεων) .

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται **(α)** πώς ερμηνεύονται οι διατάξεις του άρθρου 179 του ν.4261/2014 ως προς το καθεστώς διανομής της περιουσίας των πρώην θυγατρικών εταιρειών της ΕΟΜΜΕΧ Α.Ε., που έχουν λυθεί και τεθεί σε εκκαθάριση, **(β)** Πως ερμηνεύονται οι διατάξεις αυτές, ως προς το φορέα που θα αναλάβει την πραγματοποίηση και διαχείριση της διανομής της περιουσίας αυτής και **(γ)** βάσει ποίων διατάξεων μπορεί να εκκινήσει η διαδικασία διανομής ή η εκκαθαριστική διαδικασία για την εταιρεία ΕΛΚΕΔΕ,

δεδομένου ότι τα κινητά περιουσιακά της στοιχεία, τα βιβλία και στοιχεία αυτής και το εν γένει αρχειακό της υλικό έχει καταστραφεί.

Στο παραπάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Β') γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Στο παραπάνω έγγραφο της υπηρεσίας αναφέρονται τα ακόλουθα σε σχέση με νομικά ζητήματα, που εμπίπτουν στο πλαίσιο της αρμοδιότητας της:

1. Από τη δημοσίευση του ν. 4038/2012, σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ.1 αυτού, λύθηκαν αυτοδικαίως και τέθηκαν σε εκκαθάριση οι θυγατρικές εταιρείες της ΕΟΜΜΕΧ Α.Ε., ήτοι η εταιρεία με την επωνυμία «Ελληνικό Κέντρο Αργυροχρυσοχοΐας Ανώνυμη Εταιρεία -ΕΛΚΑ», το «Ελληνικό Κέντρο Αργιλομάζης Ανώνυμη Εταιρεία – ΕΛΚΕΑ», το «Ελληνικό Κέντρο Γούνας Ανώνυμη Εταιρεία – ΚΕΓ Α.Ε.», η «ΕΛΚΕΔΕ Κέντρο Τεχνολογίας και Σχεδιασμού Α.Ε.», και οι δύο θυγατρικές αυτής «Εξωτερικές Υπηρεσίες Πρόληψης και Προστασίας ΕΠΕ – ΕΞΥΠ ΕΛΚΕΔΕ» και «Κέντρο Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης ΚΕΚ –ΕΛΚΕΔΕ ΕΠΕ» καθώς και η «Θερμοκοιτίδα Νέων Επιχειρήσεων Χανίων Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία – ΘΝΕΧ».
2. Με απόφαση του πρώην Υπουργού Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της παραγράφου 5 του ανωτέρω άρθρου 16 ορίσθηκαν οι εκκαθαριστές των ανωτέρω εταιρειών, με όμοιες δε αποφάσεις αντικαταστάθηκαν οι εκκαθαριστές και δόθηκε παράταση χρόνου ολοκλήρωσης των εκκαθαρίσεων αυτών, τελικώς μέχρι 31.3.2015.
3. Πλην όμως, εκτός της εταιρείας «Θερμοκοιτίδα Νέων Επιχειρήσεων Χανίων Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία – ΘΝΕΧ» και της εταιρείας «Ελληνικό Κέντρο Αργιλομάζης Ανώνυμη Εταιρεία – ΕΛΚΕΑ», στις οποίες οι εκκαθαριστές ενήργησαν σχετικές εργασίες, στις υπόλοιπες θυγατρικές της ΕΟΜΜΕΧ Α.Ε., η εκκαθάριση δεν έχει σημειώσει πρόοδο, καθόσον οι εκκαθαριστές δεν ανέλαβαν τα καθήκοντά τους, λόγω της έλλειψης χρηματικών διαθεσίμων των εταιρειών για την κάλυψη των λειτουργικών

δαπανών των εκκαθαρίσεων και των αμοιβών των εκκαθαριστών. Ως αποτέλεσμα της μη διενέργειας εκκαθαρίσεων, έχει διαμορφωθεί μια σύνθετη κατάσταση λόγω και της έκδοσης δικαστικών αποφάσεων επί απαιτήσεων τρίτων εναντίον των υπό εκκαθάριση εταιρειών, επιβολής συντηρητικής κατασχέσεως κινητής και ακίνητης περιουσίας κλπ.

4. Την αδυναμία επίλυσης των εκκρεμών αυτών θεμάτων των υπό εκκαθάριση πρώην θυγατρικών εταιρειών της EOMMEX A.E. προσπάθησε να αντιμετωπίσει ο νομοθέτης με τη διάταξη του άρθρου 179 του ν.4261/2014, σύμφωνα με την οποία από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού οι ανωτέρω εταιρείες, πρώην θυγατρικές της EOMMEX A.E., που είχαν λυθεί αυτοδικαίως κατά τα ανωτέρω και τεθεί σε καθεστώς εκκαθάρισης, τέθηκαν σε καθεστώς διανομής της εταιρικής τους περιουσίας, η δε διανομή ορίσθηκε ότι θα γίνει σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού και, συμπληρωματικά, σύμφωνα με τα καταστατικά τους, τον κ.ν. 2190/1920, όπως ισχύει και τις λοιπές κείμενες διατάξεις.

5. Όμως, ούτε η ανωτέρω διάταξη και το καθεστώς διανομής της εταιρικής περιουσίας που προέβλεπε κατέστη δυνατό να εξομαλύνει την δημιουργηθείσα κατάσταση, λόγω της μη διενέργειας εκκαθάρισης και συναφώς της μη ύπαρξης προϊόντος εκκαθάρισης. Συγκεκριμένα, στις πρώην θυγατρικές εταιρείες της EOMMEX A.E. (ΕΛΚΕΔΕ Α.Ε., ΕΠΕ – ΕΞΥΠ ΕΛΚΕΔΕ, ΚΕΚ ΕΛΚΕΔΕ ΕΠΕ, ΕΛΚΑ Α.Ε. και ΚΕΓ Α.Ε.), οι διαδικασίες εκκαθάρισης ουδέποτε άρχισαν από τους ορισθέντες εκκαθαριστές, ο δε χρόνος παράτασης της προθεσμίας ολοκλήρωσης των εκκαθαρίσεων έληξε χωρίς να σημειωθεί πρόοδος, με αποτέλεσμα να μην υφίσταται προϊόν εκκαθάρισης και να παραμένουν εκκρεμείς οι απαιτήσεις τρίτων κατά των εταιρειών αυτών. Σημειώνεται δε, ότι η EOMMEX A.E. συμμετείχε στο μ.κ. των θυγατρικών εταιρειών της με ποσοστό άνω του 50% αυτών, ήτοι με ποσοστό συμμετοχής 51% στην ΕΛΚΕΔΕ Α.Ε., 66% στην ΕΛΚΑ Α.Ε. και 51% στην ΚΕΓ Α.Ε.

6. Ειδικότερα, δε, στην ΕΛΚΕΔΕ Α.Ε., απουσιάζει παντελώς το υλικό της εκκαθάρισης (αρχαιακό υλικό, που περιελάμβανε κρίσιμα στοιχεία για τη λογιστική απεικόνισή της) λόγω της βίαιης αποβολής της από το μίσθιο ακίνητο, τον πλειστηριασμό της κινητής περιουσίας της από τους ιδιοκτήτες

του ακινήτου και την πολυτοποίηση, ενέργειες που έλαβαν χώρα πριν από τη λύση και θέση σε εκκαθάριση της εν λόγω εταιρείας.

7. Ενόψει των ανωτέρω, τίθενται τα ακόλουθα ερωτήματα:

A. Πώς ερμηνεύεται η διάταξη του άρθρου 179 του ν.4261/2014 ως προς το καθεστώς διανομής της περιουσίας των πρώην θυγατρικών εταιρειών της EOMMEX A.E. και πώς θα διενεργηθεί η διανομή σε σχέση με το καθεστώς εκκαθάρισης, δεδομένου ότι δεν έχουν πραγματοποιηθεί ενέργειες εκκαθάρισης αυτών, δεν υφίσταται προϊόν εκκαθάρισης και υφίστανται καταγεγραμμένες απαιτήσεις τρίτων κατά των εταιρειών αυτών

B. Πως ερμηνεύονται οι διατάξεις αυτές, ως προς το φορέα που θα αναλάβει την πραγματοποίηση και διαχείριση της διανομής της περιουσίας αυτής, λαμβανομένων υπόψη: i. του γεγονότος ότι στη Δ/ση Στήριξης MME της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας περιέρχονται ως αρμοδιότητες οι σκοποί των υπό εκκαθάριση θυγατρικών εταιρειών της EOMMEX A.E. καθώς και η διαχείριση των εκτελούμενων από αυτές δράσεων επιχειρησιακών προγραμμάτων, που συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, χωρίς, όμως, να προβλέπεται αρμοδιότητα της υπηρεσίας για τα ζητήματα της εκκαθάρισης και διανομής περιουσίας και ii) της πρόβλεψης ότι μετά την ολοκλήρωση της εκκαθάρισης, το προϊόν της εκκαθάρισης διανέμεται στους μετόχους των εταιρειών αυτών κατά την αναλογία στο μετοχικό τους κεφάλαιο, η δε αναλογούσα στην EOMMEX A.E. ως μέτοχο περιουσία περιέρχεται στο Ελληνικό Δημόσιο, εκπροσωπούμενο από τον Υπουργό Οικονομικών.

Γ. Ειδικά για την εταιρεία ΕΛΚΕΔΕ, δύναμι ποιών διατάξεων μπορεί να εκκινήσει η διαδικασία διανομής ή η εκκαθαριστική διαδικασία, δεδομένου ότι τα κινητά περιουσιακά της στοιχεία, τα βιβλία και στοιχεία αυτής και το εν γένει αρχειακό της υλικό έχει καταστραφεί μετά την αποβολή της από το μίσθιο ακίνητο.

Νομοθετικό πλαίσιο

8. Στο άρθρο 16 του ν.4038/2012 (Α' 14), όπως ισχύει, ορίζεται ότι: «1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου οι θυγατρικές εταιρείες της EOMMEX A.E.: «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΪΑΣ Ανώνυμη Εταιρία»

(ΕΛΚΑ Α.Ε.), «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΓΙΛΛΟΜΑΖΗΣ Ανώνυμη Εταιρία» (ΕΛΚΕΑ Α.Ε.), «ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΟΥΝΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ» (ΚΕΓ Α.Ε.), «ΕΛΚΕΔΕ Κέντρο Τεχνολογίας και Σχεδιασμού Ανώνυμος Εταιρία» και οι θυγατρικές αυτής «Εξωτερικές Υπηρεσίες Πρόληψης και Προστασίας Ε.Π.Ε.» (ΕΞΥΠ ΕΛ.ΚΕ.ΔΕ.) και το «Κέντρο Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης ΕΛΚΕΔΕ Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης» (ΚΕΚ – ΕΛΚΕΔΕ Ε.Π.Ε.), καθώς και η «ΘΕΡΜΟΚΟΙΤΙΔΑ ΝΕΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΧΑΝΙΩΝ – Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία», λύονται αυτοδικαίως και τίθενται σε εκκαθάριση σύμφωνα με τις διατάξεις που προβλέπονται στην παρούσα, τα καταστατικά τους, τον α.ν. 2190/1920, ως ισχύει και τις λοιπές κείμενες διατάξεις. 2. Οι σκοποί των εν λόγω εταιριών, όπως προκύπτουν από τις ως άνω διατάξεις και τα καταστατικά τους αποτελούν εφεξής αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Μικρών και Μεσαίων επιχειρήσεων της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας (ΓΓΒ) του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας (ΥΠΑΑΝ). Στην ίδια Διεύθυνση ανατίθεται η διαχείριση των εκτελούμενων από τους υπό κατάργηση φορείς δράσεων των επιχειρησιακών προγραμμάτων, που συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. 3...4. Μετά τη λήξη της εκκαθάρισης, όπου στην κείμενη νομοθεσία αναφέρονται οι ως άνω εταιρείες με την επωνυμία τους ή με το διακριτικό τους τίτλο, νοείται η Διεύθυνση Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας. 5. Η εκκαθάριση των ως άνω εταιριών θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί το αργότερο μέσα σε έξι μήνες από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου. Η ημερομηνία αυτή παρατείνεται για εξαιρετικό λόγο με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας. Ομοίως με αποφάσεις του Υπουργού Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας ορίζονται οι εκκαθαριστές των ανωτέρω εταιριών, εάν δεν έχουν ορισθεί μέσα σε ένα μήνα από τη δημοσίευση του παρόντος από τις Γενικές Συνελεύσεις των μετόχων τους με απόλυτη πλειοψηφία. Οι αποφάσεις αυτές εκδίδονται εντός δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών μετά την παρέλευση άπρακτης της προθεσμίας του προηγούμενου εδαφίου, εντός της οποίας θα έπρεπε οι Γενικές Συνελεύσεις των μετόχων να έχουν ορίσει τους εκκαθαριστές...6...7. Μετά την ολοκλήρωση της εκκαθάρισης, το προϊόν της εκκαθαρίσεώς τους διανέμεται στους μετόχους τους κατά την αναλογία της συμμετοχής τους στο μετοχικό

τους κεφάλαιο. Η αναλογούσα στον ΕΟΜΜΕΧ Α.Ε. ως μέτοχο περιουσία περιέρχεται στο Ελληνικό Δημόσιο, εκπροσωπούμενο από τον Υπουργό Οικονομικών. 8. Οι εκκρεμείς δίκες των υπό εκκαθάριση εταιριών συνεχίζονται μέχρι τη λήξη της εκκαθάρισης, χωρίς καμία άλλη διατύπωση και χωρίς να επέρχεται βίαιη διακοπή τους, από τους εκκαθαριστές τους. Μετά τη λήξη της εκκαθάρισης, εφαρμόζεται το τρίτο εδάφιο της παρ.14 του άρθρου 65 του ν.4002/2011(Α' 180). 9... 10... 11...12...13... 14. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας μπορεί να ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια και διαδικασία για τη διενέργεια των εκκαθαρίσεων, τις αμοιβές των εκκαθαριστών, την κάλυψη των στενών λειτουργικών δαπανών των εκκαθαρίσεων και των αποζημιώσεων απόλυσης των εργαζομένων, σε περίπτωση μη κάλυψής τους από το προϊόν της εκκαθάρισης, και κάθε άλλο σχετικό θέμα για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου. Στην απόφαση που προβλέπεται στο προηγούμενο εδάφιο συμπράττει και ο Υπουργός Οικονομικών, εφόσον προκαλείται δαπάνη σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού. 15. Κατά την εκκαθάριση των εταιριών της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις του εδαφίου β' της παρ. 2 του άρθρου 11 του ν.3717/2008 (Α' 239) και της παρ.15 του άρθρου 14^α του ν.3429/2005 (Α' 314)».

9. Επίσης, στο τρίτο εδάφιο της παραγράφου 14 του άρθρου 65 του ν.4002/2011 (Α' 180) ορίζεται ότι: «14. ...Σε περίπτωση κατάργησης φορέα και μεταφοράς των αρμοδιοτήτων του σε υπηρεσιακές μονάδες Υπουργείου, αυτό θεωρείται ως διάδοχος φορέας».

10. Στο άρθρο 179 του ν.4261/2014 (Α' 107), όπως ισχύει, ορίζεται ότι:

«1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου οι πρώην θυγατρικές εταιρίες της ΕΟΜΜΕΧ Α.Ε. «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΪΑΣ Ανώνυμη Εταιρία» (ΕΛΚΑ Α.Ε.), «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΓΙΛΛΟΜΑΖΗΣ Ανώνυμη Εταιρία» (ΕΛΚΕΑ Α.Ε.), «ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΟΥΝΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ» (ΚΕΓ Α.Ε.), «ΕΛΚΕΔΕ Κέντρο Τεχνολογίας και Σχεδιασμού Ανώνυμος Εταιρία» και οι θυγατρικές αυτής «Εξωτερικές Υπηρεσίες Πρόληψης και Προστασίας Ε.Π.Ε.» (ΕΞΥΠ ΕΛ.ΚΕ.ΔΕ.) και το «Κέντρο Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης ΕΛΚΕΔΕ Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης» (ΚΕΚ – ΕΛΚΕΔΕ Ε.Π.Ε.), που σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ.1 του άρθρου 16 του ν.4038/2012 (Α' 14) είχαν λυθεί αυτοδικαίως και

τεθεί σε καθεστώς εκκαθάρισης, τίθενται σε καθεστώς διανομής της εταιρικής τους περιουσίας. Η διανομή γίνεται σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται στο παρόν και συμπληρωματικά στα καταστατικά τους, τον κ.ν.2190/1920, όπως ισχύει, και τις λοιπές σχετικές κείμενες διατάξεις. 2... 3. Το ακίνητο της εταιρίας «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΓΙΛΛΟΜΑΖΗΣ Ανώνυμη Εταιρία» (ΕΛΚΕΑ Α.Ε.), περιέρχεται από τη δημοσίευση του παρόντος, κατά πλήρη κυριότητα, νομή και κατοχή στο Ελληνικό Δημόσιο...4. Ο εναπομένον εξοπλισμός των παραπάνω εταιριών που είναι χρήσιμος για την ανάπτυξη των σκοπών και δράσεων των επιμέρους κλάδων, όπως αυτοί εκπροσωπούνται στη μετοχική σύνθεση μέσω των συλλογικών τους οργανώσεων, είναι δυνατόν να παραχωρηθεί σε αυτούς για χρήση άνευ ανταλλάγματος με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης κατόπιν θετικής γνωμοδότησης της Διεύθυνσης Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας. Προς το σκοπό αυτόν, οι ενδιαφερόμενοι κατά τα άνω, συλλογικοί φορείς μπορούν να καταθέσουν σχετικό αίτημα στην παραπάνω Υπηρεσία, η οποία υποχρεούται να προβεί στην έκδοση της σχετικής εισήγησης. Σε περίπτωση που δεν εκδηλωθεί ενδιαφέρον εκ μέρους των παραπάνω οργανώσεων, ο εξοπλισμός θεωρείται ως μικρής ή άνευ αξίας εφαρμοζόμενων αναλογικά των προβλέψεων του τετάρτου εδαφίου της παραγράφου 15 του άρθρου 14Α του ν.3429/2005, όπως ισχύει. 5...».

11. Στο τέταρτο εδάφιο της παραγράφου 15 του άρθρου 14Α του ν.3429/2005, όπως ισχύει, ορίζεται ότι: «Σε περίπτωση που διενεργηθούν τουλάχιστον τρεις πλειοδοτικοί διαγωνισμοί με τη διαδικασία της ελεύθερης διαπραγμάτευσης μετά από δημόσια πρόσκληση για την εκποίηση περιουσιακών στοιχείων, και δεν υποβληθεί καμία νομότυπη προσφορά ή οι υποβληθείσες προσφορές δεν θεωρηθούν συμφέρουσες από τον εκκαθαριστή ή τους πιστωτές, σύμφωνα με τη διαδικασία της παραγράφου 10 του παρόντος άρθρου, τότε τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία λογίζονται ιδιαιτέρως μικρής αξίας και ο εκκαθαριστής δύναται να τα μεταβιβάσει χωρίς αντάλλαγμα, κατά την κρίση του, σε δημόσιους φορείς ή υπηρεσίες ή σε κοινωφελή ιδρύματα. Η ως άνω διαδικασία εφαρμόζεται αναλογικά και στις περιπτώσεις της παραγράφου 5^α του παρόντος άρθρου, η οποία προστέθηκε με το άρθρο 40 του ν.3844/2010 (Α'63)».

12. Περαιτέρω, στα άρθρα 167, 168, 169 και 170 του ν.4548/2018 «Αναμόρφωση του δικαίου των ανωνύμων εταιρειών» (Α' 104), που ισχύει από 1.1.2019, ορίζεται ότι: « Άρθρο 167: 1. Με εξαίρεση την περίπτωση της πτώχευσης, τη λύση της εταιρείας ακολουθεί η εκκαθάριση...2...3...4. Ο διορισμός των εκκαθαριστών συνεπάγεται αυτοδικαίως την παύση της εξουσίας του διοικητικού συμβουλίου. Αν όμως η παύση της εξουσίας του εκθέτει σε κίνδυνο τα συμφέροντα της εταιρείας, το διοικητικό συμβούλιο έχει υποχρέωση να έναντι της εταιρείας να συνεχίσει τη διαχείριση, έως ότου ο εκκαθαριστής αναλάβει τα καθήκοντά του. 5...6...» Άρθρο 168: «1. Οι εκκαθαριστές οφείλουν, μόλις αναλάβουν τα καθήκοντά τους, να διενεργήσουν απογραφή της εταιρικής περιουσίας και να δημοσιεύσουν ισολογισμό έναρξης εκκαθάρισης, μη υποκείμενο σε έγκριση της γενικής συνέλευσης. Σε κάθε περίπτωση η απογραφή θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί μέσα σε τρεις (3) μήνες από την ανάληψη των καθηκόντων τους. 2. Η γενική συνέλευση των μετόχων διατηρεί όλα τα δικαιώματά της κατά τη διάρκεια της εκκαθάρισης. 3. Οι εκκαθαριστές οφείλουν να περατώσουν χωρίς καθυστέρηση τις εκκρεμείς υποθέσεις της εταιρείας, να μετατρέψουν σε χρήμα την εταιρική περιουσία, με την επιφύλαξη της παραγράφου 8, να εξοφλήσουν τα χρέη της και να εισπράξουν τις απαιτήσεις της. Μπορούν να ενεργήσουν και νέες πράξεις εφόσον με αυτές εξυπηρετούνται η εκκαθάριση και το συμφέρον της εταιρείας. 4. Οι εκκαθαριστές μπορούν επίσης να εκποιήσουν τα ακίνητα της εταιρείας, την εταιρική επιχείρηση στο σύνολό της ή κλάδους αυτής ή μεμονωμένα πάγια στοιχεία της, αλλά μετά την πάροδο τριών (3) μηνών από τη λύση της...5...6. Οι μέτοχοι της λυθείσας εταιρείας υποχρεούνται να καταβάλουν το κεφάλαιο που ανέλαβαν και δεν έχουν ακόμη καταβάλει, στην έκταση που αυτό είναι αναγκαίο για την εκπλήρωση των σκοπών της εκκαθάρισης. 7. Κάθε έτος οι εκκαθαριστές συντάσσουν ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις, οι οποίες υποβάλλονται στη γενική συνέλευση των μετόχων με έκθεση των αιτίων, τα οποία παρεμπόδισαν το τέλος της εκκαθάρισης. Οι ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις υποβάλλονται σε δημοσιότητα. Επίσης, συντάσσονται χρηματοοικονομικές καταστάσεις πέρατος της εκκαθάρισης, οι οποίες εγκρίνονται από τη γενική συνέλευση και υποβάλλονται σε δημοσιότητα. Η γενική συνέλευση αποφασίζει και περί της έγκρισης του συνολικού έργου των εκκαθαριστών και περί απαλλαγής των ελεγκτών. 8. Με

βάση τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις πέρατος της εκκαθάρισης οι εκκαθαριστές διανέμουν το προϊόν της εκκαθάρισης στους μετόχους, σύμφωνα με τα δικαιώματα τούτων. Αν συμφωνούν όλοι οι μέτοχοι, η διανομή μπορεί να γίνει και με αυτούσια απόδοση σ' αυτούς των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας».

«Άρθρο 169: 1. Αν το στάδιο της εκκαθάρισης υπερβεί την τριετία, ο εκκαθαριστής υποχρεούται να συγκαλέσει γενική συνέλευση, στην οποία υποβάλλει σχέδιο επιτάχυνσης και περάτωσης της εκκαθάρισης. Το σχέδιο αυτό περιλαμβάνει έκθεση για τις μέχρι τότε εργασίες της εκκαθάρισης, τους λόγους της καθυστέρησης και τα μέτρα που προτείνονται για την ταχεία περάτωση της. Τα μέτρα αυτά μπορούν να περιλαμβάνουν παραίτηση της εταιρείας από δικαιώματα, προσφυγές, ένδικα μέσα, δικόγραφα και αιτήσεις, αν η επιδίωξη τούτων είναι ασύμφορη σε σχέση με τα προσδοκώμενα οφέλη ή αβέβαιη ή απαιτεί μεγάλο χρονικό διάστημα. τα παραπάνω μέτρα μπορούν να περιλαμβάνουν και συμβιβασμούς, αναδιαπραγματεύσεις ή καταγγελία συμβάσεων ή και σύναψη νέων, εφόσον τούτο είναι αναγκαίο. Η γενική συνέλευση εγκρίνει το σχέδιο με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία. 2. Αν το σχέδιο εγκριθεί, ο εκκαθαριστής ολοκληρώνει τη διαχείριση, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο σχέδιο. Αν το σχέδιο δεν εγκριθεί, ο εκκαθαριστής ή μέτοχοι που εκπροσωπούν το ένα εικοστό (1/20) του καταβεβλημένου κεφαλαίου μπορούν να ζητήσουν την έγκριση του σχεδίου ή τον ορισμό άλλων κατάλληλων μέτρων από το δικαστήριο, με αίτησή τους που δικάζεται με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Το δικαστήριο μπορεί να τροποποιήσει τα μέτρα που προβλέπει το σχέδιο ή η αίτηση των μετόχων. Ο εκκαθαριστής δεν ευθύνεται για την εφαρμογή του σχεδίου που εγκρίθηκε, σύμφωνα με τα παραπάνω».

«Άρθρο 170: 1. Με το πέρας της εκκαθάρισης, ο εκκαθαριστής μεριμνά για τη διαγραφή της εταιρείας από το Γ.Ε.ΜΗ. Τη διαγραφή μπορούν να ζητήσουν και άλλα πρόσωπα που έχουν έννομο συμφέρον, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 107. 2. Η εκκαθάριση τεκμαίρεται ότι περατώθηκε, αν παρέλθουν πέντε (5) έτη από την έναρξή της. 3. Τα βιβλία και τα έγγραφα της εταιρείας φυλάσσονται για δέκα (10) έτη από τον τελευταίο διατελέσαντα εκκαθαριστή ή πρόσωπο που θα ορίσει το δικαστήριο δικάζοντας με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, με την επιφύλαξη ειδικών φορολογικών

ή λογιστικών διατάξεων. 4. Τα έγχαρτα στοιχεία των ανωνύμων εταιρειών τηρούνται από το Γ.Ε.ΜΗ. για διάστημα είκοσι (20) ετών από την υποβολή τους σ' αυτό και για διάστημα δεκαπέντε (15) ετών από τη διαγραφή της εταιρείας. Λαμβάνεται υπόψη η προθεσμία που λήγει πρώτη».

Ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται και του σκοπού που εξυπηρετούν, συνάγονται τα ακόλουθα:

13. Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 167 επ. του ν.4548/2018 (αντίστοιχες οι διατάξεις των άρθρων 47 επ. του προϊσχύσαντος ν.2190/1920) συνάγεται ότι η ανώνυμη εταιρεία, όπως όλα τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, μετά τη λύση της και την είσοδό της στο αναγκαίο στάδιο της εκκαθάρισης, θεωρείται κατά πλάσμα του νόμου, ότι υφίσταται μέχρις ότου επιτευχθεί ο σκοπός της εκκαθάρισης των εκκρεμών της σχέσεων και η διανομή του τυχόν καθαρού ενεργητικού στους μετόχους της. Με την έναρξη της εκκαθάρισης, οι εκκαθαριστές υποχρεούνται μόλις αναλάβουν τα καθήκοντά τους να διενεργήσουν απογραφή της εταιρικής περιουσίας και να δημοσιεύσουν ισολογισμό έναρξης της εκκαθάρισης. Η περάτωση της εκκαθάρισης και συγχρόνως της εταιρείας επέρχεται όταν οι εκκαθαριστές ενεργήσουν τις αναγκαίες πράξεις εκκαθάρισης (μετατρέψουν σε χρήμα την εταιρική περιουσία, εισπράξουν τις απαιτήσεις της και εξοφλήσουν τα χρέη της) και υποβάλουν σε δημοσιότητα τις εγκεκριμένες από τη γενική συνέλευση χρηματοοικονομικές καταστάσεις πέρατος της εκκαθάρισης και προβούν στην καταχώριση της διαγραφής της εταιρείας στο Γ.Ε.ΜΗ. (πρώην Μ.Α.Ε.).

Όπως παγίως γίνεται δεκτό, η καταχώριση της διαγραφής της εταιρείας έχει σχετικώς συστατικό χαρακτήρα, υπό την έννοια ότι χωρίς αυτή δεν επέρχεται περάτωση της ανώνυμης εταιρείας, εάν όμως διαπιστωθεί η ύπαρξη εκκρεμής έννομης σχέσης της εταιρείας (απαίτησης ή χρέους), δεν επέρχεται η περάτωσή της, έστω και αν είχε διαγραφεί από το Γ.Ε.ΜΗ. (πρβλ. ΑΠ 1669/2014, 1345/2013, 30/2010, ΣτΕ 1177/2017), οι δε εργασίες της εκκαθάρισης επαναλαμβάνονται εκ νέου και συνεχίζεται η εκπροσώπηση της

λυθείσας εταιρείας από τους εκκαθαριστές (ΣΤΕ 1177/2017, 550/2013, 1680/2011, 3030/2009, ΑΠ 1427/2000, 96/2005).

Επίσης, όπως έχει κριθεί υπό το προϊσχύσαν καθεστώς του ν.2190/1920, ο προβλεπόμενος, στο άρθρο 49 παρ.6 αυτού, χρονικός περιορισμός της πενταετίας (ή και δεκαετίας, κατόπιν σχετικής άδειας του Υπουργού Εμπορίου) για την περάτωση της εκκαθάρισης συνιστά απλώς κατευθυντήρια αρχή για την περάτωση των εργασιών της εκκαθάρισης. Η δε πράξη διαγραφής ανώνυμης εταιρείας που εκδόθηκε λόγω υπέρβασης του χρονικού ορίου, με συνέπεια να παύσει να υφίσταται η εταιρεία ως νομικό πρόσωπο ανακαλείται εφόσον εξακολουθεί να υπάρχει, ακόμη και μετά την έκδοση της πράξης αυτής εκκρεμοδικία ή άλλη εκκρεμής σχέση της εταιρείας (ΣΤΕ 2454/2014). Περαιτέρω, από τις ανωτέρω διατάξεις προκύπτει ότι οι εκκαθαριστές διανέμουν το τυχόν υπόλοιπο προϊόν της εκκαθάρισης της εταιρικής περιουσίας, μετά την περάτωση της εκκαθάρισης.

14. Περαιτέρω, με τις διατάξεις του άρθρου 179 του ν.4261/2014, θεσπίσθηκε ένα ειδικό καθεστώς διανομής της περιουσίας των ανωτέρω θυγατρικών εταιρειών της ΕΟΜΜΕΧ Α.Ε., το οποίο διαφέρει από τις αντίστοιχες διατάξεις τόσο του προϊσχύσαντος όσο και του ισχύοντος δικαίου των ανωνύμων εταιρειών (κ.ν. 2190/1920 και ν. 4548/2018).

Ειδικότερα, ορίσθηκε ότι οι εταιρείες αυτές τίθενται σε καθεστώς διανομής της εταιρικής τους περιουσίας πριν περατωθεί η εκκαθάριση αυτών, ενώ, απεναντίας, σύμφωνα με τις περί εκκαθάρισης ανωνύμων εταιρειών διατάξεις, τόσο κατά το ισχύον όσο και το προϊσχύσαν δίκαιο, οι εκκαθαριστές μπορούν να διανείμουν το προϊόν της εκκαθάρισης στους μετόχους της εταιρείας μόνο μετά το πέρας της εκκαθάρισης και με βάση τις εγκεκριμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις πέρατος της εκκαθάρισης (άρθρο 168 παρ.8 του ν. 4548/2018, άρθρο 49 παρ.6 του ν. 2190/1920).

15. Συγκεκριμένα, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 179 του ν.4261/2014, το ακίνητο της εταιρείας ΕΛΚΕΑ Α.Ε. περιέρχεται, ipso jure εκ του νόμου, κατά πλήρη κυριότητα, νομή και κατοχή στο Δημόσιο (παράγρ.3), άρα χωρίς τη μεσολάβηση εκκαθαριστή. Επίσης, ο υπάρχων εξοπλισμός των υπό εκκαθάριση θυγατρικών εταιρειών, εφόσον είναι χρήσιμος για τους επί μέρους κλάδους, που εκπροσωπούνται στη μετοχική σύνθεση των εταιρειών αυτών, είναι δυνατόν, μετά από απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και

Επενδύσεων και κατόπιν θετικής γνωμοδότησης της Διεύθυνσης Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων της ΓΓΒ να τους παραχωρηθεί κατά χρήση χωρίς αντάλλαγμα, μετά από σχετικό αίτημά τους στην ως άνω Υπηρεσία (παράγρ.4), χωρίς, επίσης, να υπάρξει μεσολάβηση εκκαθαριστή. Προβλέπεται, όμως, περαιτέρω ότι, σε περίπτωση που δεν εκδηλωθεί ενδιαφέρον από τις ανωτέρω οργανώσεις, ο εξοπλισμός αυτός θα θεωρηθεί ως μικρής ή άνευ αξίας και, κατ' αναλογική εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 15 του άρθρου 14 Α του ν.3429/2005, μπορεί να μεταβιβασθεί από τον εκκαθαριστή, χωρίς αντάλλαγμα, σε δημόσιους φορείς ή υπηρεσίες ή σε κοινωφελή ιδρύματα.

16. Συνεπώς, ενόψει των ανωτέρω, συνάγεται ότι, με εξαίρεση τη μεταβίβαση του ακινήτου της παραγράφου 3 του άρθρου 179 και την κατά χρήση παραχώρηση του εξοπλισμού κατά την παράγραφο 4 εδάφιο 1 του ίδιου άρθρου, η διενέργεια των λοιπών διανομών πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να γίνει από εκκαθαριστές, ακόμη και πριν από την περάτωση της εκκαθάρισης και, κατά συνέπεια, ανακύπτει, ευλόγως, η ανάγκη ορισμού εκκαθαριστών στις πιο πάνω, υπό εκκαθάριση, εταιρείες.

17. Ασφαλώς, η ανάγκη για ορισμό εκκαθαριστών στις εταιρείες αυτές δεν αφορά μόνο τη διενέργεια των αναγκαίων πράξεων για τη διανομή της εταιρικής περιουσίας, κατά τις ανωτέρω διακρίσεις, αλλά και την εν γένει πρόοδο και ολοκλήρωση της εκκαθάρισης, δεδομένου ότι, όπως αναφέρεται στο ερώτημα, εκκρεμούν απαιτήσεις και δίκες τρίτων κατά των εταιρειών αυτών. Εξυπακούεται δε ότι, σε περίπτωση που εμφανιστούν πιστωτές με εκκαθαρισμένες και απαιτητές αξιώσεις κατά των υπό εκκαθάριση εταιρειών, τότε οι, εκ μέρους των εκκαθαριστών, διανομές στους μετόχους όσων χρηματικών ποσών, ενδεχομένως, προκύψουν από ρευστοποίηση περιουσιακών στοιχείων των ως άνω εταιρειών, πρέπει να λάβουν χώρα μετά την ικανοποίηση των εν λόγω αξιώσεων, κατά το συμπληρωματικώς εφαρμοστέο άρθρο 168 παρ.3 του ν.4548/2018.

18. Επίσης, όπως προκύπτει από τις διατάξεις των άρθρων 16 του ν.4038/2012 αλλά και 179 του ν.4261/2014, δεν επιφυλάσσεται αρμοδιότητα σε κάποιο φορέα, άρα ούτε στην Δ/ση Στήριξης ΜΜΕ της Γ.Γ.Β. του Υπουργείου Ανάπτυξης (ήδη Ανάπτυξης και Επενδύσεων), ούτε βέβαια στις υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών, για τη διενέργεια πράξεων

μεταβίβασης ή διανομής των περιουσιακών στοιχείων των εταιρειών αυτών. Δεν ασκεί καμία έννομη επιρροή το γεγονός ότι περιήλθαν στην ως άνω Διεύθυνση, ως αρμοδιότητες, οι σκοποί των υπό εκκαθάριση θυγατρικών εταιρειών της EOMMEX A.E. καθώς και η διαχείριση των εκτελούμενων από αυτές δράσεων επιχειρησιακών προγραμμάτων, που συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

19. Τέλος, εις ό,τι αφορά την εταιρεία ΕΛΚΕΔΕ Α.Ε., θα εφαρμοστεί η διαδικασία διανομής κατά τα ως άνω αναφερόμενα, εφόσον, βεβαίως, προκύψουν περιουσιακά στοιχεία αυτής. Ωστόσο, δεν ανάγεται στις αρμοδιότητες του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους να γνωμοδοτεί για τις μεθόδους εκκαθάρισης, που πρέπει να ακολουθούνται από τους εκκαθαριστές εταιρειών του ιδιωτικού δικαίου, ως εν προκειμένω (άρθρο 6 ν. 3086/2002, πρβλ. ΝΣΚ 124/2020, 115, 33/2017 κ.ά.).

Απάντηση

20. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, στο ερώτημα που υποβλήθηκε το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Β') γνωμοδοτεί, ομόφωνα, ως εξής:

A. Επί του πρώτου ερωτήματος ότι, στην περίπτωση των θυγατρικών εταιρειών της EOMMEX A.E. η διανομή της εταιρικής τους περιουσίας θα πρέπει να γίνει κατά τη διαδικασία των προαναφερθεισών διατάξεων του άρθρου 179 του ν.4261/2014, (και συμπληρωματικά σύμφωνα με τα καταστατικά τους και τις διατάξεις του ν.4548/2018), κατά τα αναλυτικώς προαναπτυχθέντα, ανεξάρτητα από την πρόοδο και την περάτωση της εκκαθάρισης των εταιρειών αυτών.

B. Επί του δευτέρου ερωτήματος ότι δεν υφίσταται αρμοδιότητα δημόσιας υπηρεσίας για τη διενέργεια της διανομής της εταιρικής περιουσίας των υπό εκκαθάριση εταιρειών.

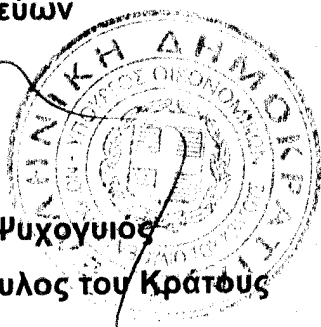
Γ. Επί του τρίτου ερωτήματος ότι η διαδικασία διανομής της περιουσίας της εταιρείας ΕΛΚΕΔΕ Α.Ε., θα λάβει επίσης χώρα σύμφωνα με όσα εκτίθενται παραπάνω για όλες τις θυγατρικές της ΕΟΜΜΕΧ Α.Ε., εφόσον, βεβαίως, προκύψει εταιρική περιουσία.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 15-07-2020

Ο Προεδρεύων

Θεόδωρος Ψυχογιός
Νομικός Σύμβουλος του Κράτους

Ο εισηγητής

Κωνσταντίνος Γ. Κυριόπουλος
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.